

היכלי תורה

רשת
שיעורי
תורה

פרנס החודש
להחזקת שיעורי התורה
לעילוי נשמת הרב משה
בן הר"ר יוסף זצ"ל לוינגר
נלב"ע ב' תמוז תשל"ג
הוצא צ"י מנו תחי לאוויס זצ"ל

ערש"ק פר' דברים ג' אב תשמ"ו ❁ דף היומי בבלי: יומא ג"א

לימוד תורה תחת אש

באותו יום שישי לא היה נראה כל שינוי בשיעור.

המקום: המרכז העולמי "זכרון משה. מגיד השיעור: הרה"ג ר' פנחס גוטפרב. המשתתפים הקבועים היטו אזנם כאפרכסת לשמע הדף "הקולח".

על השולחן ניצב מכשיר המעביר את השיעור בשידור חי למוקדים נוספים. המוקד שהיה מחובר באותה השעה היה השיעור הקבוע בצפת.

הימים הם ימי מלחמה, ולפתע הופעלו צופרי האזעקה בצפת. שומעי השיעור בצפת שכבר הורגלו לאזעקות הסתפקו האם עליהם לעבור למרחבים מוגנים, וגם הלומדים בירושלים שאינם מורגלים במצבים אלו נבהלו ודאגו לשלום אחיהם שבקו האש.

ה"בומים" שנשמעו לא תרמו גם הם למצב, ורק ר' פנחס ממשיך בשיעור שלא פסק אף לא לרגע קט, כי ר' פנחס שקוע בעוד שאלה ובעוד ביאור בדף. . .

נשלח ע"י הר"ב ר. הי"ו ממשתתפי השיעור

הרה"ג ר' פנחס גוטפרב שליט"א באחד מעשרות (!) שיעורי הדף היומי הנאמרים על ידו מידי יום

נושאי הידף בעלון:

תפילת שמונה עשרה בלחש או עם ש"ץ איזו מהם חשובה יותר תפילה בציבור (יומא ג"א)

⊗ ⊗

עשיית גורל על ידי פתיחת ספר תורה (יומא ג"ב)

⊗ ⊗

לעמוד כשאחוריו כלפי ארון הקודש (יומא ג"ג)

⊗ ⊗

ברכת הדיוט (יומא ג"ד)

⊗ ⊗

לסמוך על סימון כתיבה שמחמתו לא יבוא להחליף (יומא ג"ה)

⊗ ⊗

הוצאת שני ספרי תורה (יומא ג"ו)

⊗ ⊗

בל תוסיף כשעושה המצה פעמים מספק (יומא ג"ז)

כותבים (היכלי תורה):

⊗ קושיות והארות על הדף

לכבוד מערכת העלון הנפלא "היכלי תורה"

שמח אני לקבל מדי שבוע את עלוכם המלא ושזור בפרפראות להכמה בנושאים הנוגעים ללימוד הדף היומי מדי שבוע. וחשבתי להעלות הצעה, שיהיה מקום בעלון זה לקושיות והערות בדף היומי שמתעוררים ללומדים מדי פעם. ועלון זה ישמש כבמה למשא ומתן בין ת"ח לליבון ולימוד הדף היומי.

בברכה, י"א א. ו. אל"ט

⊗ מהו המקור למנהגי אבילות ביום פטירת צדיקים??

לכבוד עורכי עלון "היכלי תורה" רציני להעיר בקשר למה שהובא בעלון הקודם בנוגע לתענית ביום פטירת צדיקים. ידוע שיש קהילות שאין מתענים ביום שמת רבם, מ"מ נוהגים בו כמה מנהגי אבילות, ואין עורכים בו נישואין. ומעניין מהו המקור לכך.

א. ג. גינזברג

⊗ התייחסות לפניית מאת מערכת 'היכלי תורה':

בכל העת מתקבצים על שולחנו פניות להוספת מדורים חדשים ולהבאת חומר נוסף. אנו מבהירים בזאת, כי כל חומר תורני שיגיע אלינו ימצא את מקומו הראוי לו בעלון.

לשאלת רבים, ניתן לשלוח אלינו כתובות דוא"ל ואנו נכניסם לרשימת תפוצת העלון (ניתן לשלוח כתובות ורשימות תפוצה ללא הגבלה).

תמז"ח

העלון יו"ל ע"י המרכז העולמי להפצת הדף היומי
"זכרון משה"
טל': 02-5377604

העלון מופץ בלמעלה מ-10,000 תיבות דוא"ל ע"י רשת "היכלי תורה": 03-5422711 פקס: 1599-55-30-55
דוא"ל: tora10@nana.co.il
להצטרפות לקבלת העלון נא לשלוח אימייל לכתובת הנ"ל.
הערות והארות יתקבלו בברכה!

יום שישי ג' אב

יומא נ"א

תפילת שמונה עשרה בלחש או עם שליח הציבור איזו מהם חשובה יותר תפילה בציבור

אי משום דאתי בכנופיא.

כתב הרמב"ם (תפילה פ"ח הל' א-ד): תפלת הציבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהן חוטאים אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הציבור, ולא יתפלל ביחיד כל זמן שיכול להתפלל עם הציבור. וכיצד היא תפלת הציבור, יהיה אחד מתפלל בקול רם והכל שומעים, ואין עושין כן בפחות מעשרה גדולים ובני חורין, ושליח ציבור אחד מהם. הוכיחו האחרונים מדברי הרמב"ם שעיקר תפילה בציבור הוא כשהשליח ציבור מתפלל בקול רם והכל שומעים, ולא כשמתפללים כולם בלחש כל אחד לעצמו. (שו"ת מעט מים סי' כא, וטהרת המים מערכת ת אות ט). אולם בשו"ת מעט מים כתב שאין כוונת הרמב"ם לומר שתפלת הציבור בלחש אינה נחשבת כלל כתפלה כצבור, שהדבר ברור דאם מתפללים בצוותא ובכנופיא נחשבת תפלתם תפלת רבים שמתקבלת ברצון לפני הקדוש ברוך הוא, אלא שעיקר תפילה בציבור הוא כשהשליח צבור מתפלל וכולם שומעים, ושמיעתם יחד מצרפת אותם יותר ממה שהם מצטרפים כשמתפללים בלחש ורק מציאות היותם יחד במקום אחד מצרפם.

וכתב החתם סופר (אגרות סופרים סי' יד, ליקוטי תשובות סי' ד) לפי"ז, שאם מתפלל בלחש עם שליח הציבור, מקיים בזה דין תפילה בציבור, שמה שהיחידים מתפללים כל אחד לעצמו אין זו תפילה בציבור, ומעיקר הדין היו צריכים רק שיתפלל השליח צבור וישמעו כולם וזוהי תפילה בציבור, אך כיון שקשה לציבור לכיין דעתם לשמוע כל התפילה מהשליח צבור תיקנו שכולם יתפללו בעצמם, ומעיקר הדין היו צריכים להתפלל כולם עם השליח צבור והשליח צבור יתפלל בקול רם וכולם עמו בלחש, אך כדי שיסדיר השליח צבור תפילתו לפני שיתפלל תיקנו שיתפללו תחילה כולם בלחש ויסדיר אז השליח צבור תפילתו, ואחר כך יתפלל השליח צבור בקול רם ויקיימו דין תפילה בציבור. ועל כן אם אירע שיחיד מתפלל מילה במילה עם השליח צבור, עלתה בידו תפילת ציבור. וכן כתב באשל אברהם מבוטשאטש (סי' נב) דאין ספק שהמתפללים בעת חזרת השליח צבור הרי הם מקיימים תפילה עם הציבור ממש, כיון שבהכרח יש עשרה ששומעים ומקשיבים לחזן והם כעונים ממש. וכן כתבו בשו"ת באר יצחק (או"ח סי' כ ענף ב) ובחזון איש (או"ח סי' יט סק"ז) שתפילה עם השליח צבור היא תפילה בציבור.

ובטעם הסוברים שגם תפילה בלחש נחשבת תפילה בציבור אף שכל אחד מתפלל לעצמו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ד או"ח סי' ד) ע"פ המבואר בסוגייתנו שקרבן חגיגה נחשב לקרבן ציבור אף על פי שכל אחד מקריבו לעצמו ואין מקריבים קרבן אחד עבור כל הציבור כתמידין ומוספין כיון שעושים אותו כל ישראל בכנופיא ובהתכנסות אחת. ואם כן גם תפילת הלחש אף שכל אחד מתפלל לעצמו מכל מקום כיון שהיא בכנופיא והתכנסות אחת נחשבת לתפילת ציבור. ומ"מ קיים שם דעת החת"ס שתפילה עם הש"ץ עדיפה יותר, כיון שכל הציבור שומעים יחד והיא תפילת ציבור ממש.

יום שב"ק ד' אב

יומא נ"ז

עשיית גורל על ידי פתיחת ספר תורה

ומי גנזו יאשיהו גנזו מה ראה שגנזו ראה שכתוב וכו'.

בגמרא מבואר שיאשיהו המלך גנז את הארון כיון שראה שכתוב 'ולך ה' אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבתיו'. ובמדרשות מבואר שהיה זה ספר התורה שמצא חלקיהו הכהן הגדול בבית המקדש כמבואר בדברי הימים (ב' לד יד-כא), וכשפתחוהו נפתח בדיוק בפסוק זה ולמד יאשיהו שצריך לעשות מעשה על פי המקום שבו נפתח ספר התורה ועל כן גנז את הארון וצנצנת המן וכו' [ראה ספר העיקרים (מאמר ג' פכ"ב) בשם ירושלמי, מדרש לקח טוב (שמות פט"ז אות לב)].

ומכאן למד מהריק"ש (יו"ד סי' קעט ס"ד) שמותר לפתוח ספר תורה לראות איזה פסוק עלה במקום שפתחו ולנהוג על פי זה, כיון שהתורה היא חיינו ולמידים אנו ממנה ארחות חיים. וסיים שכן נוהגים העולם.

וכן מוזכר מנהג זה בשו"ת שבות יעקב (ח"ג סי' כד) על אותם הגורלות שעושים מתוך הספר, וכתב שאין איסור בדבר משום משחק בקוביא, וגם מותר לעשות כן בשבת ואין בזה משום איסור הטלת גורלות בשבת [ראה שו"ע או"ח סי' שכב ס"ז].

וכבר דן הרמב"ם (בתשובה סי' שעד) בדבר אדם שהיה עושה גורלות על ידי פתיחת ספר תורה לפי המקום שנמצא בשעת הפתיחה, ומנהגו היה לעשות כן גם עבור גויים. וכתב שראוי למנעו מלעשות כן עבור גויים, כיון שיש בדבר זלזול וחילול הספר תורה, אך מכל מקום אין להוריד את העושה כן ממעלתו או לייסרו על כך. ומבואר בדבריו שאם עושה כן רק ליהודים אין איסור בדבר.

ובברכי יוסף (יו"ד סי' קעט שו"י ברכה סק"ו) הביא סמך לזה מדברי הילקוט שמעוני (משלי רמז תתקס): אם בקשת ליטול עצה מן התורה הוי נוטל, וכן דוד הוא אומר 'בפקודיך אשיחה'. וכן הביא שכתב השבט מוסר שקיבל מרבותיו שכשהיו רוצים לעשות איזה דבר והיו מסופקים היו נוטלים חומש או תנ"ך והיו פותחים אותו ורואים בראש הדף מה פסוק היו מוצאים ונוהגים על פי זה. וכן נודע ענין גורל הגר"א שעבר במסורת ליחידי סגולה והשתמשו בו כמה מגדולי הדורות אחר התקדשות וטהרה, בפתיחת ספר תורה באופנים מסויימים, ונוהגים ועושים על פי המקום שבו נפתח הספר. וכיצא בזה נמצא בספר רפואה וחיים מירושלם (עמ' לא) ונקרא בשם גורל החומש.

ובשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' לח אות מא) כתב שאין לעשות כן אלא כל אדם לעצמו, אבל לסבב על הפתחים ולעשות כן עבור האנשים והנשים הנגשים כדרך שהגויים עושים, דבר זה אסור, וכמו שכתוב במעשה רקח [בתחילתו] בשם הרמב"ם [בתשובה הנזכרת לעיל] שאין ראוי לפתוח חומש על דרך גורלות הגויים, ונקט החיד"א שהאיסור בזה הוא כשעושים כן עבור אחרים, אך כל אחד לעצמו מותר.

לתרומות והנצחות

1599-55-30-55

יום ראשון ה' אב

יומא נ"ג

לעמוד כשאחוריו כלפי ארון הקודש

וכן תלמיד הנפטר מרבו לא יחזיר פניו וילך אלא מצדד פניו והולך.

כתבו הרמב"ם (ספר תורה פ"י ה"י) והשו"ע (יו"ד סי' רפב ס"א) שחייב אדם לנהוג כבוד גדול בספר תורה ולא יחזיר לו אחוריו אלא אם כן היה גבוה ממנו עשרה טפחים, אלא ישב לפניו בכובד ראש ביראה ופחד ויכבדו כפי כחו שהוא העד הנאמן על כל באי עולם, שנאמר 'והיה שם כך לעד'. ומקור דין זה הוא מהמבואר בגמ' שיש לכה"ג ללכת אחורנית ופניו אל קודש הקדשים, וכן תלמיד מלפני רבו. ודנו הפוסקים בהחזרת האחורים לארון הקודש בבית הכנסת במקרים שונים כדלהלן.

בשו"ת פאר הדור לרמב"ם (סי' עח) נשאל במה שהיו נוהגים באלכסנדריה מימות הקדמונים שהכהנים היו עולים להיכל שבו נמצאים ספרי התורה, והיו עומדים שם ונושאים כפיהם ולפעמים היה גם ההיכל פתוח, והיה מי שרצה לאסור לעשות כן מפני שאחוריהם אל היכל הקודש. והשיב הרמב"ם שאם היו הספרים גבוהים מן הארץ עשרה טפחים חלקו כבוד לעצמם, ואין שום איסור לכהנים שאחוריהם יהיו אל היכל הקודש בשעת נשיאת כפיהם, וכן נתפשט המנהג. וכן מבואר בתוספתא (מגילה פ"ג ה"ד): כיצד היו הזקנים יושבים בבית הכנסת, פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקודש, וכשהכהנים נושאים כפיהם פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקודש [וכן פסק הרמב"ם (תפילה פ"א ה"ד) בסדר ישיבת בית הכנסת שהזקנים יושבים ואחוריהם כלפי ההיכל], וכתב בבית יוסף (או"ח סי' קנ"ה ד"ה וכיצד) שהותר להם לשבת כן מפני כבוד הצבור. אך ה"ט"ז (או"ח סי' קנ"ב) כתב בשם הלבוש שיש להזהר בסדר הישיבה בבית הכנסת שלא ישבו באופן שיהיה אחוריהם להיכל שגנאי הוא לעשות כן. וביאר הפרי מגדים (מש"ז שם בסוף הסימן) בדעתו שאם עושים כך בדרך קביעות שיושבים ואחוריהם כלפי היכל ה' יש גנאי בדבר, אבל אם עושים כן בדרך עראי אין איסור בדבר, וכמו שכתב ה"ט"ז עצמו (יו"ד סי' רפב סק"א) שמה שנוהגים הרבנים לעמוד לדרוש לפני ארון הקודש ומחזירים אחוריהם לארון הקודש אין איסור בדבר מכיון שהספר תורה מונח בארון הקודש והוא כמונח ברשות אחרת.

מבואר מכל זה שמעיקר הדין אם ספר התורה מונח בארון קודש בגובה י' טפחים אין איסור לעמוד כשאחוריו כלפי ההיכל, אבל לשבת כך בקביעות אסור, ויש מתירים משום שהוא כבוד הציבור. ומכל מקום כתב השערי אפרים (פתחי שערים שער ג אות ו) דאף שבדרך עראי מותר לדרוש כשאחוריו כלפי ההיכל וכמו שנתבאר, וכך נוהגים הרבה גדולים ומנהג ישראל תורה, מכל מקום מי שלא הוטל עליו על ידי הציבור לדרוש דרשות לעם ואין כוונתו אלא לכבוד עצמו להראות חריפותו ובקיאותו או כדי לקבל שכר על דרשותיו, אין ספק שענוש יענש על שמיקל ראשו כלפי הקודש, ושומר נפשו ירחק מזה. ולפי זה דן בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סימן קלד) בנערי בר מצוה הדורשים בבית הכנסת ואחוריהם כלפי ההיכל דכיון שאין כוונתם לשם שמים וכל מה שדורשים אינו אלא משום שמצווים אותם לדרוש, שיתכן ויש ביזוי הקודש בדבר לעמוד כך ואחוריהם כלפי ההיכל. אך מסיק שם להתיר כיון שמלהיבים בזה את צעירי הצאן לתורה וליראה להגדיל תורה ולכבדה, ויום זה נחרת בזכרונם לחיי עולם, וגם יש בזה כבוד שמים.

המשך בעור הכא

יום שני ו' אב

יומא נ"ד

ברכת הדיוט

ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה.

בכמה מקומות מצינו בדברי חז"ל שאין לאדם להקל בברכת הדיוט, ואמרו 'לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן, ואלו הן דוד ודניאל דוד שברכו ארונה שנאמר 'ויאמר ארונה אל המלך ה' אלו ירצך', דניאל שברכו דריוש שנאמר 'אלהך די אנת פלח לה בתדירא הוא ישיזבינך' (מגילה טו. ועוד).

ומכל מקום כתב בפני יהושע (ברכות כז: ד"ה והנותן) שלא נאמר ענין זה אלא במי שהדיוט ברכו שאל לו לזלול בברכתו של ההדיוט, כיון שתצמצח מברכה זו תועלת. אך להדיוט עצמו אין ראוי לברך את מי שגדול ממנו ודבר זה נראה כיוהרא וחוצפה, ולכן נקט שם שאין לתלמיד להקדים ולברך את רבו בברכת השלום כיון שענין של חוצפה הוא, עיי"ש.

ובתועלת ברכת ההדיוט נשאל הרשב"א (בתשובה ח"א סי' תח, ח"ה סי' ג, מיוחסות לרמב"ן סי' רפח) וכתב ששאלה זו היא מדעת הפילוסופים הסוברים שאין הכל תלוי אלא בחוק הטבע ואינם יכולים להבין סגולות ודברים נעלמים, אך הסכמת חכמי התורה אינה כן אלא שיש בכל דבר סגולות ודברים נעלמים וכך מועלת ברכת הדיוט גם כן, וכתב שיש בדברים סודות על פי הקבלה.

ובספר אמרות יצחק (תניינא סי' כא) דן אם כשצריך אדם לברכה עליו להקפיד ללכת לחכם וצדיק דווקא או שיכול להסתפק בברכת הדיוט, והביא ראייה מדברי המדרש רבה (רות פרק ז' סי"ד) שאמר רבי חוניא מברכותיהן של נשים לא נתקעקעה ביצתו של דוד בימי עתליהו, הרי שגם ברכת נשים מועלת הרבה.

אולם הנצי"ב במרומי שדה (מגילה טו.) כתב שלא אמרו שברכת הדיוט צריך להחשיבה ולא תהא קלה אלא בברכותיהם של גויים כמו ארונה היבوسی ודריוש, אך בברכתו של ישראל אין שייך כלל ענין זה של ברכת הדיוט וודאי שיש תועלת גדולה בברכה זו, והוכיח כן ממה שאמרו בגמ' שכשבאו השונאים והחריבו את בית המקדש נכנסו וראו שני הכרובים מעורים זה בזה, הוציאום לשוק ואמרו ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה יעסקו בדברים הללו, ומבואר בזה שגם הגויים ידעו סגולת ישראל שברכתם תמיד ברכה וקללתם קללה מבלי לחלק בין הדיוט לגדול [וראה אור ישראל (כו במילתי דתמיהי) וזאת ליהודה (סי' כה) שדנו בדברי הגמ' (ברכות ז.) שגם ברכת רבי ישמעאל בן אלישע נחשבת שם לברכת הדיוט לקב"ה אף שהיה ישראל, עיי"ש].

המשך מדף נ"ג

ולענין עמידה לצד מערב ואחורי העם כלפי ההיכל בעת אמירת בואי בשלום, מקור מנהג זה הוא בדברי האר"י ז"ל בשער הכוונות (דף סד ע"ג) וכן כתב בפרי מגדים (סי' רסב א"א סק"ג). וכתב רבי יחזקאל בנעט (בשו"ת רבי עזריאל היילסהיימר או"ח סי' כב) ללמוד מכך שאין איסור לעמוד ואחוריו כלפי ההיכל. וכשמקום הספר תורה בארון גבוה מי' טפחים אין איסור בדבר כשעושים כן דרך עראי, וכמו שנתבאר.

יום שלישי ז' אב

יומא נ"ה

לסמוך על סימון כתיבה שמחמתו לא יבוא להחליף

אלא לרבי יהודה לית ליה כתיבה.

מסקנת הגמרא שכתובה מועלת אף לרבי יהודה שלא יחליפו, אלא שחשש לדברים אחרים. והסיקו מכאן הפוסקים שאפשר לסמוך על הכתיבה שלא יחליפו לענינים שונים. וכתב הב"ח (או"ח סי' כח ס"ב) שלא יעשה אדם שני תיקים אחד לתפילין של ראש ואחד לתפילין של יד ויכתוב על זה של ראש ועל זה של יד, כיון שחוששים שמא יטעה ויטול קודם השל ראש שאין כתיבה מועלת, אלא יעשה תיק אחד ארוך ויניח השל ראש בפנים והשל יד בחוץ ובאופן זה ודאי לא יבא לטעות. אך השערי תשובה (שם ס"ק ד) כתב שאין לחוש לזה ואפשר לסמוך על הכתיבה וכמו שמבואר בסוגיין.

ובשו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' קה) מובא שהרה"ק ר' שמואל מסלונים עשה קופות מעות רבי מאיר בעל הנס לצורך כולל רייסיין שבטבריה, והיה מחלקם גם במקומות שהיו קופות של כוללים אחרים, והיו שטענו שיש לחשוש שמא יבואו האנשים להחליף בין התיבות, וכשירצו לתת מעות בקופה אחרת יתנו בטעות מעות בקופת כולל רייסיין. והרה"ק הנ"ל טען שהוא עושה הרבה עניני היכר בין הקופסאות ומדביק עליהם פתקאות עם תמונות אחרות ועל ידי זה לא יטעו בין הקופות. ובתשובתו חיזק המהרש"ם דברי הרה"ק מסלונים והוכיח מסוגייתנו שאין לחוש לטעות ויכולים לסמוך על הכתיבה, והוסיף עוד להוכיח ממקומות אחרים שסומכים על הכתיבה.

ובשו"ת חלקת יעקב (או"ח סי' כב) פקפק הרה"ק מצעשינוב על מה שאופים מצות חמץ כל השנה הדומים למצות מכונה של פסח, וטען שצריך לחשוש שמא יבואו להחליף בין המצות ולא תועיל לזה הכתיבה שכותבים על הקופסאות שזו מצה וזה חמץ. ובתשובתו הוכיח החלקת יעקב מסוגייתנו ועוד מקומות שסומכים על כתיבה שלא יבואו לטעות, והוסיף שכל הנידון שייך רק בכגון בשר נבילה ובשר כשירה הנמצאים שניהם בביתו ובוזה יש לדון אם יכולים לכתוב על זו כשירה ועל זו טריפה ולסמוך על הכתיבה שלא יחליפו, אך לענין חמץ ומצה בלאו הכי אין לחוש, כיון שבכל ימות השנה גם אם יחליפו ביניהם לא יקרה כלום במה שיאכלו חמץ, ובפסח הרי לא יוכלו להחליף כיון שחייבים לבער החמץ מקודם, ואין מקום לחשוש שמא בערב פסח יחשבו על החמץ שהוא מצה ולא יבערוהו שהרי בזמן הבדיקה האנשים זהירים מאוד, וסיים דאין לפקפק על מה שכל העולם נוהגים היתר.

יום רביעי ח' אב

יומא נ"ו

הוצאת שני ספרי תורה

אימא הניח דם השעיר ונטל דם הפר.

כתב באור זרוע (ח"ב סי' מח) שכשחל ראש חודש או יום טוב בשבת שמוציאים שני ספרי תורה, יש דעות שונות אם יש להוציא את כל ספרי התורה יחד או שאין להוציא אלא אחד ואחר שיגמרו לקרות בו יחזירוהו ויוציאו השני, שמדברי הרמב"ם (תפילה פי"ג ה"י) נראה שיכולים להוציא בזה אחר זה ויכולים גם להוציא כולם בבת אחת, ובירושלמי (יומא פי"ז ה"א, מגילה פי"ד ה"ה) ומסכת סופרים (פי"א ה"ג) מבואר שצריך תחילה להחזיר הספר הראשון ורק אחר כך יוציאו את השני. וכתב שמנהגינו להוציא שני ספרי התורה יחד ובחור אחד יושב על הקטידרא בזמן שקוראים בספר הראשון ומחזיק הספר השני בידו, ובגמר הקריאה בספר הראשון צריך השליח צבור לקבל תחילה הספר השני מיד הבחור ורק אחר כך יתן את הספר הראשון בידו ולא להיפך. והוכיח כן מדעת רבי יהודה בסוגייתנו שלא היה בהיכל אלא כן אחד שעליו היה הכהן הגדול מניח את דם השעיר ודם הפר כשהיה מזה מדמם בקודש, ואמר רבי יהודה שתחילה היה נוטל דם הפר מהכן ורק אחר כך היה נותן עליו את דם השעיר, הרי שתחילה יש ליטול את הדם שרוצים להזות ממנו עכשיו, ורק אחר כך להניח הדם שסיימו כבר להזות ממנו. וכך גם בספרי תורה יש ליטול קודם את ספר התורה שרוצים לקרות בו עכשיו ורק אחר כך להניח את הספר שסיימו לקרות בו.

אך בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' קיז) תמה איך אפשר להוכיח כן מדברי רבי יהודה, שהרי כיון שלא היה אלא כן אחד ודאי מוכרחים היו ליטול קודם את דם השעיר שהיה עליו ורק אחר כך יכלו להניח עליו את דם הפר, שאם לא יטול קודם את דם השעיר לא יהיה לו מקום להניח את דם הפר. ולדעת רבנן שהיו שני כנים הלא מבואר בגמ' שהיה מניח תחילה את דם הפר ואחר כך היה נוטל דם השעיר, ואם כן גם בספרי התורה יש להניח תחילה הספר הראשון ואחר ליטול את הספר השני, היפך מדברי האור זרוע. ובאמת המגן אברהם (סי' קמז ס"ק יא) כתב שזהו טעמו של הירושלמי שאין להוציא שני ספרי תורה יחד אלא להחזיר תחילה לארון את הספר שקראו בו ורק אחר כך להוציא את הספר השני, שהוא כדוגמת דם השעיר והפר לדעת רבנן שתחילה היה הכהן מניח את דם הפר ורק אחר כך היה נוטל את דם השעיר [וראה שם מה שכתב בדחיית הראייה לפי מנהגינו].

ומכל מקום אף שבהיכל היה הכהן מניח את הדם על הכן, יש שכתבו שבספר תורה אין ראוי להניחו על ספסל מיוחד אלא יחזיקו בחור בידו, משום כבוד ספר התורה. ובמנחת יצחק (שם) כתב סמך לזה ממה שכתב השערי אפרים שלא יפה עושים האנשים שמוסרים הספר לאדם פחות ערך או לנער מנוער שאין זה כבוד התורה, ויש למסור את הספר לבן דעת, ויכולים למסרו גם למי שאינו מופלג בתורה ובלבד שהתורה חביבה עליו כדי לקרב את ההמון לתורה. ומטעם זה של כבוד התורה אין ראוי גם להניח הספר על ספסל. אך בטור (יו"ד סי' רפב) הובא שיש כסא שמניחים עליו ספר תורה, וכתב בספר שלחן הקריאה (סי' ז מסגרת השלחן אות ב) שהחיד"א כתב על הנוהגים להניח הספר על כסא מיוחד, שנכון הוא מאוד.

לזכרון עולם בהיכלי תורה
לעילוי נשמת אבינו וסבנו היקר באדם
הרב יעקב לוי בן רבי אליעזר ז"ל
נלב"ע בשיבה טובה ביום ז' אב תשמ"א
ת.צ.ב.ה

לזכרון עולם בהיכלי תורה

יום המישי ט' אב

יומא נ"ז

דמי אחזקת שיעור תורה

נתנדבו לעי"נ הרבני הנגיד הרב **שמעון בר ז"ל**
בהרב רבי **אברהם** (אב"י) **בר ז"ל**
מחשובי חסידי בית רוז'ין
נלב"ע ביום י"ז בתמוז תש"ך
ת.נ.צ.ב.ה.

30 גמרות לשיעורי התורה

נתנדבו לזכות ולרפואת כל עם ישראל
ולמען הצלת עם ישראל ממצבו הקשה
נרבת הנב' מריה לבל תחי' וב"ב

מנויים נכבדים - שינוי לב:

צרפו את ידידיכם ומכריכם לקבלת
עלון "היכלי תורה"
והכנסו להגרלה על
ש"ס "זבלכתך בדרך"

בל תוסיף כשעושה המצוה פעמים מספק

אלא אמר רבי ירמיה נותן אחת למעלה ושבע למטה
לשם הפר וחוזר ונותן וכו' לשם השעיר.

התוס' ישנים (ד"ה נותן) הקשו מדוע אינו עובר באופן זה על
בל תוסיף, ותירצו דכיון שעושה כן משום ספק, אין בזה
איסור של בל תוסיף. וכן כתב הריטב"א (עירובין צו. ד"ה יצאו)
שאין איסור בל תוסיף בהנחת תפילין בחול המועד אף
לדעת הסוברים שחול המועד אינו זמן תפילין, כיון
שהעושה מצוה מחמת הספק אינו עובר בבל תוסיף. וכן
כתב מדעתו המגן אברהם (סי לא סק"ב). וכן כתב עוד
הריטב"א (סוכה לא: ד"ה אמר מר) לענין התקיעות שתוקעין
בראש השנה מספק שאין בזה משום בל תוסיף כיון
שמחמת הספק עושה כן, וכן כתב בשלטי הגבורים (ר"ה פ"ד)
בשם הריא"ז שתוקעים בשופר ביום שני של ראש השנה
ואוכלים בחו"ל מצה בליל שני של פסח, שכיון שאין
עושים כן אלא משום ספק אין כאן משום בל תוסיף.

אך הטור (או"ח סי' לד) כתב שאלו המניחים ב' זוגות של
תפילין, אחד של רש"י ואחד של רבינו תם, שאין בדבר
משום בל תוסיף כיון שאין איסור אלא כשעושה בתפילין
אחד ה' בתים אך כשמניח ב' זוגות תפילין אינו עובר.
והקשה בקהלת יעקב (מערכת ל אות קסו) שהרי בלאו טעם זה
לא שייך בל תוסיף כיון שעושה מחמת הספק. וכתב בשדי
חמד (כללים מערכת ב סי' לה) שיתכן שהטור כתב כן לצאת גם
דעת הסוברים שיש איסור בל תוסיף כשעושה מחמת
הספק, והביא מהמהרש"ם (הובא בארחות חיים סי' לא) שהוכיח
מדברי המרדכי (מגילה פ"א) ששיש איסור בל תוסיף גם
כשעושה מחמת הספק [וראה ערוך לנר (ר"ה כח: ד"ה שם הישן)
שהביא מחלוקת ראשונים בדין זה].

קביעת מזוזות בבית מלון

ולפי"ז דן בשו"ת בצל החכמה (ח"ד סי' קסה) בדבר מי שנמצא
במקום החייב במזווה, כמו מי שמתאכסן באכסניא יותר
משלושים יום, ויש שם מזוזות שנקבעו על ידי בעל הבית
אלא שספק אם המזוזות הללו כשרות, אם יכול לקבוע
מזוזות חדשות כשרות נוסף למזוזות הפסולות או שמא יש
לחוש משום בל תוסיף. ונקט בתשובתו כדעת הסוברים
שהעושה מחמת ספק אינו עובר בבל תוסיף, ועל כן מסיק
שמותר לקבוע מזוזות חדשות לצד המזוזות הישנות, וכן
הביא מספר דרכי חיים ושלום (אות תקסה) שהגאון בעל
מנחת אלעזר בהיותו במקום מעינות באכסניא שהיה מוכן
להתעכב שם יותר מל' יום והבעל הבית היה מקלי הדעת
וקבע בפתחו מזוזות קטנות וידוע שרובם ככולם פסולים,
וקבע המנחת אלעזר מזוזות אחרות ולא חשש לבל תוסיף.

הנחת מזוזות בימין ובשמאל

אולם בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' רפז) כתב שמי שמסופק
אם צריך להניח מזווה בימין הפתח או בשמאלו, אין לו
להניח מזווה בין בימין ובין בשמאל, כיון שגם כשמוסיפים
מחמת הספק יש איסור בל תוסיף בדבר. והרבה אחרונים
חלקו שאין איסור בל תוסיף בדבר כיון שעושה מחמת
הספק [ראה שו"ת בנין ציון (סי' ק), שו"ת שאילת יעב"ץ (סי'
ע) וכן עשה מעשה, שו"ת קנאת סופרים (סי' מז), ועיין עוד בשו"ת
שלמת חיים (ח"ב יו"ד סי' קז - קח)].

ההגרלות ייערכו אי"ה
בט"ו באב ובר"ח אלול
(2 הגרלות)

מבצע למנויי
עלון
"היכלי
תורה"

עושים
10 מנויים חדשים לעלון
וזוכים
בש"ס
"זבלכתך בדרך"

איך מצרפים מנויים?
כל שעליכם לעשות הוא לשלוח 10 כתובות דוא"ל,
ואנו נשלח אליהם את העלון.
את הכתובות נא לשלוח לתיבת דוא"ל: tora10@nana.co.il

"להגדיל תורה ולהאדירה"
ככל שתשלחו יותר כתובות - תכנסו להגרלה פעמים
רבות יותר ובכך תגדילו את סיכוייכם לזכות!!!

בגיליון מס' 2 של "היכלי תורה" נערך ראיון עם הרב"ג ר' פנחס גוטפרב, שבתוכו סיפר הרב גוטפרב את הסיפור הבא:

סיפור אחד אני זוכר, ואלמלי שהוא היה לעיני עשרות משתתפים לא הייתי מספרו שלא יחשבו שאני חולם או מדמיון. היה זה לפני כשנה שעסקנו עם הילדים בלימוד מסכת קנים, ואני הבאתי עימי כולב עם יונים כדי להמחיש לתלמידים את הנלמד, והבעתי את צערי על שאין באמתחתי 'תור' כדי שיהיה דבר מושלם.

השעה הייתה 6:15 בבוקר, כשמהדלת הראשית נכנס... תור והחל לעופף בחדר. תלמיד זריז שם את ידו עליו וצירפו לשאר היונים שבאמתחתי.

ארבעה ימים שהה במחיצתנו עד שסיימנו לעסוק בהמחשות הנוגעות ל'תור'. לכשבאנו לשלחו לחופשי גילינו שהוא אינו בין החיים...

אחד ממשתתפי השיעור שקרא את הדברים, שלח אלינו כמה תמונות שצולמו "בשעת מעשה" במסום:

תלמיד זריז שם את ידו עליו וצירפו לשאר היונים שבאמתחתי.

השעה הייתה 6:15 בבוקר, כשמהדלת הראשית נכנס... תור והחל לעופף בחדר

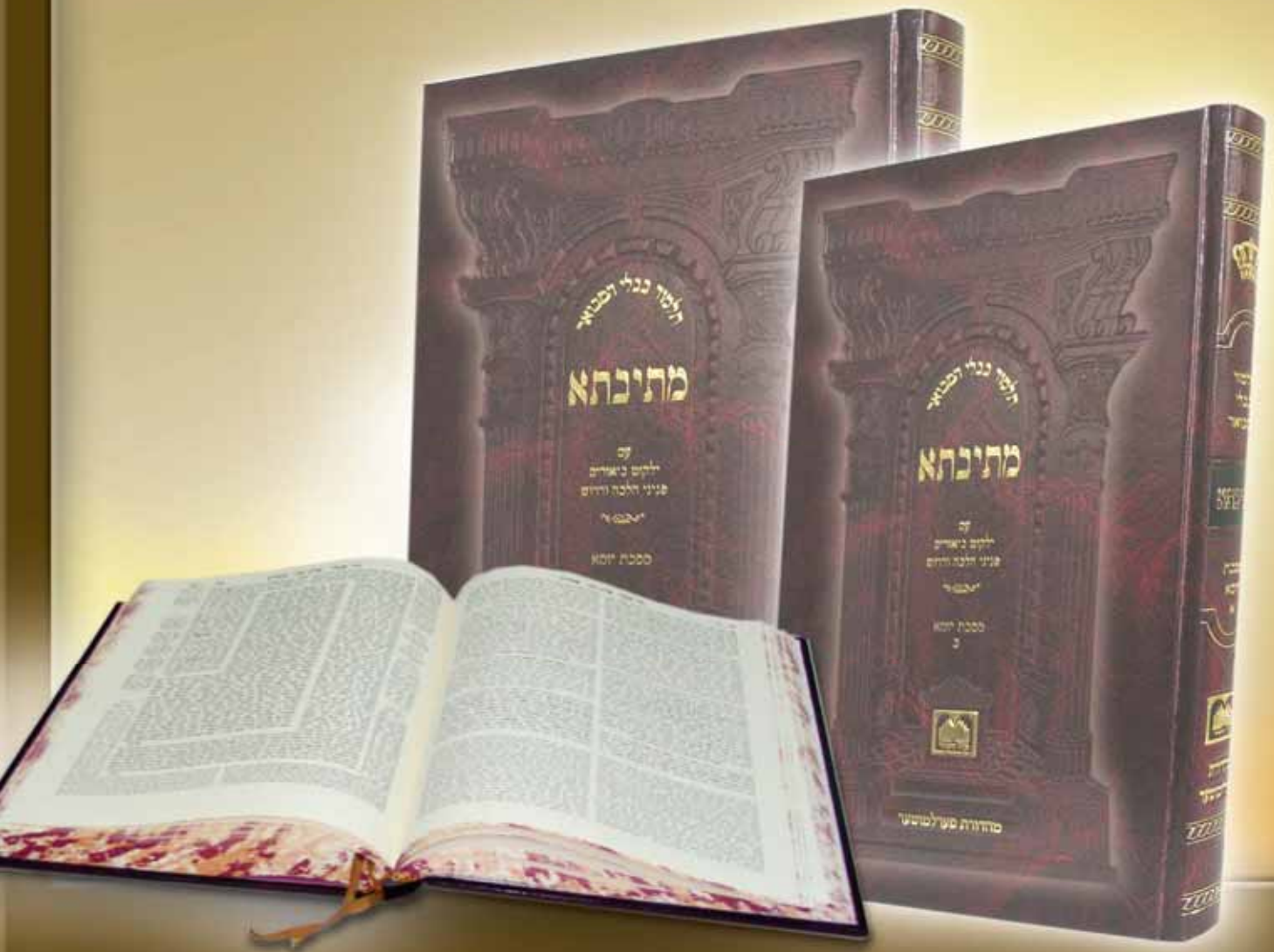

ארבעה ימים שהה ה'תור' במחיצתנו עד שסיימנו לעסוק בהמחשות הנוגעות ל'תור'. לכשבאנו לשלחו לחופשי גילינו שהוא אינו בין החיים...

מבצע מיוחד

למנויי חוברות "מתיבתא"

מעבירים את המנוי
מחוברות לכרכי מתיבתא 'פנינים'
ומקבלים מנוי חודשי במחיר

49 ₪ בלבד

לפרטים יש לפנות למוקד המנויים
1800 - 22 - 55 - 66